

Mauricio Quispe seisoo osittain maanlaisessa wajipini-kasvihuoneessa. Lähetyseuran tuella Bolivian evankelis-luterilainen kirkko rakentaa ruokaturvaa parantavia kasvihuoneita.
Kuva: Marjo Paavola.

Vaalit ja talouskriisi leimasivat vuotta 2025 Boliviassa

Vuosi 2025 oli Boliviassa vaalivuosi sekä poliittisten jännitteiden vuosi. Taustalla kytivät myös edellisen vuoden yhteiskunnalliset levottomuudet sekä kahden nyt entisen presidentin ja heidän kannattajiensa ajautuminen avoimeen konfliktiin. Myös vuoden 2024 laajojen metsäpalojen aiheuttama kansallinen hätätila lisäsi ihmisten taloudellista ahdinkoa ja syvensi jakolinjoja.

Yleisvaalit järjestettiin elokuussa, ja niissä valittiin maalle presidentin lisäksi jäsenet 130-paikkaiseen edustajainhuoneeseen ja 36-paikkaiseen senaattiin. Keskustaoikeistolaisen Rodrigo Paz Pereiran valinta presidentiksi päätti entisen presidentin Evo Moralesin johtaman 20-vuotisen sosialistivallan maassa. Paz kampanjoi kovalla talouskurilla ja veronalennuksilla. Hänen puolueellaan ei ole kuitenkaan enemmistöä kongressin kummassakaan huoneessa, joten maan hallitseminen ja muutokset vaativat puolueiden välistä yhteistyötä.

Samaan aikaan kun Bolivia pyrkii kohti teollista ja taloudellista uudistumista sekä rauhanomaista yhteiskuntaa, maan talous on kriisissä ja esimerkiksi polttoaineesta on huutava pula. Pulaa on myös tärkeimmistä valuutoista, ja mustan pörssin kauppa kukoistaa. Taustalla ovat ennen kaikkea maan energiasektorin vaikeudet ja luonnonkaasun viennin tyrehtyminen.

Lähetyseuran kumppani Bolivian evankelis-luterilainen kirkko on Latinalaisen Amerikan ainoa lähes pelkästään alkuperäiskansojen edustajista koostuva kirkko. Vuonna 2025 Lähetyseura tuki kirkon kautta mm. pastorien ja evankelistojen teologista koulutusta, nuorisotyötä, kristillistä kasvatusta, haavoittuvassa asemassa olevien lasten koulutusta sekä puhtaan veden järjestelmien ja kasvihuoneiden rakentamista.

Puhdasta vettä ja vihannesten tuotantoa

Ruoka- ja vesiturvaa parantava Suma Sartawi -hanke toimi vuonna 2025 maakunnissa, joissa oli suuria vaikeuksia puhtaan juomaveden ja koulutuksen saamisessa sekä terveysongelmia. Ilmastokriisi pahensi ruokaturvattomuutta ja lisäsi teknisten ratkaisujen, kuten maanalaisten kasvihuoneiden ja vesijärjestelmien, kysyntää.

Hankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli saavuttaa 270 kotitaloutta juomavesijärjestelmillä vuosina 2023–2025. Ohjelmakauden lopussa puhdasta juomavettä sai 454 perhettä, mikä tarkoittaa, että tavoite ylitettiin 68 prosentilla. Tämä kasvu osoittaa poikkeuksellista resurssienhallintaa ja nopeaa kykyä reagoida vesikriisiin. Turvallisen puhtaan veden saatavuus esimerkiksi Ucha Uchan, Jokhopampan ja Cayllachuron yhteisöissä on parantanut kansanterveyttä, vähentänyt vedestä johtuvia tauteja ja mahdollistanut väestön keskittymisen tuottavaan ja koulutukselliseen toimintaan. Vesihuoltojärjestelmien laajamittainen tekninen käyttöönotto takaa ihmisten oikeuden veteen jopa kaikkein syrjäisimmillä ja haavoittuvimmilla alueilla.

Ruokaturvan osalta ohjelmakaudella 2023–2025 oli alun perin tarkoitus tavoittaa 70 perhettä. Vuoden 2025 lopussa oli saavutettu 86 perhettä, eli tavoite ylitettiin 22 prosentilla. Vuoden loppuun mennessä maanalaisten kasvihuoneiden (walipinien) rakentaminen oli saatu päätökseen haavoittuvissa yhteisöissä, kuten Copajirassa, Chulluncayanissa, Cúcutassa, Senkata Altassa, Cololossa, Santiago de Callapassa ja Umalassa. Ruokaturvan parantuminen 16 uudessa perheessä osoittaa tehokasta vastausta Umalan ja Santiago de Callapan kuntien tarpeeseen. Tulos ei ole pelkästään

numeerinen. Hankkeen aikana perheet ovat siirtyneet epävarmasta ruokaturvasta omavaraiseen ja kestävään ruokatalousjärjestelmään. Ne tuottavat nyt vihanneksia itse, mikä vähentää riippuvuutta inflaation vaikutuksista kaupallisilla markkinoilla.

Uusi kasvihuone on avattu ja kurssitodistukset jaettu koulutukseen osallistuneille Cololon yhteisössä Plechucon kunnassa. Kuva: Marjo Paavola

Ohjelmakauden aikana 851 henkilöä on koulutettu ihmisoikeuksista, ihmisoikeuslaeista sekä ympäristönsuojelusta ja ympäristötietoisuudesta. Tämän ansiosta kuntien ja yhteisöjen kouluissa on syntynyt vahva ymmärrys ihmisoikeuksista ja ympäristökysymyksistä. Koulutus ei ollut pelkästään teoreettista, vaan se yhdisti ihmisoikeudet ilmastokestävyyteen ja sai osallistujat ymmärtämään sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ympäristönsuojelun (ekoteologia) yhteyden. Suurin osa osallistujista oli naisia ja tyttöjä. Tulokset olivat hyviä myös ajatellen sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäisyä ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämistä.

Tuloksia 2025

448 ihmisen elinolot paranivat hankkeen ansiosta.

340 heistä oli lapsia.

2 240 perheenjäsentä ja esim. oppilaitosten ja kuntien työntekijää hyötyi työstä.